

Lovforslag nr. L 106. Fremsat den 13. december 2006 af socialministeren (Eva Kjer Hansen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service

(Revision af reglerne om magtanvendelse)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 929 af 5. september 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 124 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Indgreb efter § 126, stk. 1, kan udføres af ansatte i tilbud, der drives af regionen eller af de private leverandører, der efter kommunal visitation yder service over for den pågældende, jf. stk. 2. Det påhviler kommunalbestyrelsen at vejlede private leverandører af service om betingelserne for at foretage indgreb i medfør af § 126 stk. 1, herunder om kravet om indberetning, jf. § 136. I tilbud etableret af regionsrådet påhviler vejledningsforpligtigheden efter 2. pkt. regionsrådet.«

2. I § 133 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»*Stk. 2.* Klager over indgreb efter § 126, stk. 1, som udføres af private leverandører kan indbrin-

ges for det sociale nævn, jf. stk. 1. Klagen indsendes til kommunalbestyrelsen, som vurderer klagen efter § 66 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Klager over indgreb efter § 126, stk. 1, som udføres af ansatte i regionale tilbud eller af private leverandører i tilbud etableret af regionsrådet, kan indbringes for det sociale nævn, jf. stk. 1. Klagen indsendes til regionsrådet, som vurderer klagen efter § 66 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 4.

3. Efter § 195 indsættes:

»§ 195 a. Socialministeren fremsætter senest i folketingsåret 2009-2010 forslag til revision af afsnit VII i lov om social service.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. april 2007.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten blev senest ændret med lov nr. 343 af 14. maj 2003, som trådte i kraft 1. juli 2003. Det blev samtidig bestemt, at der senest i folketingsåret 2006-07 skulle fremsættes forslag til revision af regelsættet.

Evalueringen af lov nr. 343 af 14. maj 2003 har overordnet vist, at loven er implementeret, og at loven har skabt den tilsigtede opmærksomhed på området om anvendelse af magt og tvang. Formålet med lovforslaget er at præcisere hjemmelen til, at den kompetence, som kommunalbestyrelserne og dermed det relevante kommunale personale har til at kunne gribe ind i akutsituationer, dvs. til kortvarigt at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, også lovligt kan udføres af f.eks. regionerne eller af de leverandører, som efter kommunal visitation leverer service til den målgruppe, der er omfattet af reglerne om magtanvendelse.

Med henblik på at kunne inddrage erfaringerne fra kommunalreformen, herunder den enklere myndighedsstruktur i vurderingen af regelsættet foreslås det, at loven revideres i folketingsåret 2009-10.

2. Baggrunden for forslaget

Der har i perioden september 2005 til september 2006 været gennemført en evaluering af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.

Reglerne om magtanvendelse efterleves både af både myndigheder og leverandører, men evalueringen viser dog, at amterne generelt har større fokus på reglerne og har iværksat flere gennemførelsesinitiativer med i forhold til reglerne, end tilfældet har været i kommunerne. En del af forklaringen herpå er formentlig, at der på det amtskommunale botilbudsområde har været retningslinier for anvendelse af magt og tvang i en længere årrække, mens det for kommunerne er et ret nyt område.

Evalueringen viser videre, at en del kommuner ikke har modtaget indberetninger om anvendelse af magt og tvang, og at kommunen tilsvarende heller ikke har modtaget henvendelser, hvor man har bedt om, at kunne iværksætte tvangsforanstaltninger for en kortere eller længere periode.

Evalueringen viser herudover, at der generelt har været fokus på reglerne om magtanvendelse. Dette fokus, har medført, at lovens intentioner om at skabe større tryghed for brugere og personale i vidt omfang er opfyldt.

Evalueringen giver ikke anledning til indholdsmæssige ændringer i lovgivningen. Derimod påpeges det, at der kan være behov for at fortsætte arbejdet med at gøre regelsættet synligt for både personale og myndigheder. I den forbindelse er der peget på, at den praktiske tilrettelæggelse af implementeringen kan forbedres, idet der f.eks. er usikkerhed om, hvad og hvordan, der skal indberettes.

Socialministeriet vil sammen med Den Sociale Servicestyrelse følge op på evalueringen, således at reglerne om indberetning indskærpes, at skemaerne for indberetninger gennemgås og moderniseres i fornødent omfang, og at der generelt sker en – fortsat – formidling af hensigten bag reglerne om magtanvendelse og deres anvendelse. I den forbindelse vil det også blive påpeget, at indberetningerne er et vigtigt redskab for kommunalbestyrelserne og regionsrådene i arbejdet med at gennemføre foranstaltninger, der kan bidrage til at undgå brugen af magt mest muligt.

3. Forslagets indhold

Målgruppen for anvendelse af reglerne om magt og tvang er afgrænset af bestemmelsen i servicelovens § 124, stk. 2. Magtanvendelsesreglerne kan alene komme i anvendelse over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp, socialpædagogisk bistand m.v. efter lovens §§ 83-87, behandling efter lovens §§ 101 og 102, eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104. Det er endvidere en forudsætning for anvendelse

af reglerne, at den pågældende person ikke samtykker i en foranstaltning efter lovens §§ 125-129.

I forbindelse med kommunalreformen, hvor myndighedsansvaret for ydelser efter serviceloven alene tillægges kommunerne, har der været rejst spørgsmål om hjemmelsgrundlaget for, at fx ansatte i regionale tilbud lovligt ville kunne gribe ind i medfør af servicelovens § 136.

Med lovforslaget tydeliggøres det, at hjemlen til akut indgriben, f.eks. i form af fastholdelse, også omfatter situationer, hvor hjælpen ydes af regionale eller private serviceleverandører. Det præciseres samtidig, at reglerne om indberetning m.v. også gælder for den regionale eller private serviceudbyder.

Der er den 15. november 2006 fremsat lovforslag, L 80 om friplejeboliger. Det vil være kommunalbestyrelsen i den kommune, der har visiteret borgeren til serviceydelser, som nævnt i servicelovens § 124, stk. 2, der for beboere i boliger oprettet som friplejeboliger, vil skulle modtage og behandle indberetninger om magtanvendelse.

Lovforslaget vedrører alene tilfælde af akut indgriben efter servicelovens § 126, stk. 1, idet andre beslutninger om anvendelse af magt og tvang kræver en forudgående beslutning, og dermed en forudgående sagsbehandling i kommunen, jf. i øvrigt reglerne i servicelovens afsnit VII.

Beslutninger om anvendelse af magt kan påklages til Det Sociale Nævn efter bestemmelsen i servicelovens § 133. Med forslaget tydeliggøres det, at klager over indgreb efter servicelovens § 126, stk. 1, som udføres af private leverandører skal indsendes til kommunalbestyrelsen, efter retningslinierne i retssikkerhedslovens § 66, således at kommunalbestyrelsen har mulighed for at vurdere sagen før den forelægges til afgørelse i Det Sociale Nævn. Tilsvarende skal klager over indgreb efter § 126, stk. 1 som er udført af regionen eller af private leverandører på vegne af regionen,

indgives gennem regionsrådet, så rådet får mulighed for at (gen)vurdere sagen inden den forelægges for Det Sociale Nævn.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige set under ét.

5. De administrative og økonomiske konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har ikke administrative eller økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

6. De administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Forslaget har været sendt til høring hos Alzheimerforeningen, ÆldreForum, Danske Regioner, Kommunernes Landsforening, Center for Menneskerettigheder, Center for Ligebehandling af handicappede, Det Centrale Handicapråd, Dansk Advokatsamfund, Dansk Psykolog Forening, Dansk Sygeplejeråd, De Samvirkende Invalideorganisationer, Dansk Socialrådgiverforening, Socialpædagogernes Landsforbund, Den Sociale Sikringsstyrelse, Den Sociale Ankestyrelse, Dommerforeningen, Foreningen af Statsamtænd, Ethisk Råd FOA, FTF, Lederforum, Socialchefforeningen, Finansministeriet, Indenrigs- og sundhedsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet.

10. Sammenfattende skema

Vurdering af de samlede konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen.	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen.	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det præciseres, at indgreb i form af akut magtanvendelse i medfør af servicelovens § 126, stk. 1, kan udføres af regionen, dvs. i regionale tilbud, eller i tilbud, som drives af private leverandører efter aftale med regionsrådet og af andre private leverandører, der leverer serviceydelse til borgere, som er visiteret hertil af kommunalbestyrelsen.

Hermed sikres en ligestilling mellem kommunale, regionale og private leverandører af personlig og praktisk bistand efter servicelovens §§ 83 - 87, behandling efter lovens § 101 og 102, eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, i forhold til at kunne påtage sig opgaver over for personer, der er visiteret til tilbud af denne karakter. Det er i den forbindelse uden betydning, i hvilken type bolig den pågældende borger bor.

Samtidig præciseres det, at kommunalbestyrelsen, henholdsvis regionsrådet skal informere den private leverandør om betingelserne for at foretage magtanvendelse, herunder om reglerne om indberetning. Der gælder de samme indberetningsregler for private leverandører, som der gælder for kommunale eller regionale leverandører, således at borgeren har samme retssikkerhed over for vilkårlige indgreb, som ellers er gældende. Med indberetningerne får kommunalbestyrelsen og regionsrådet mulighed for i samarbejde med

den private leverandør at iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at minimere brugen af akut magtanvendelse mest muligt.

Til nr. 2

Det foreslås, at klager over indgreb udført af regionen eller af private leverandører til henholdsvis regionen eller kommunalbestyrelsen kan indbringes for de sociale nævn efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Kommunalbestyrelsen genvurderer klager over indgreb foretaget af kommunalbestyrelsens private leverandører og regionsrådet genvurderer klager over indgreb foretaget af regionen eller af private leverandører, som leverer service i tilbud etableret af regionsrådet.

Reglerne om genvurdering af klager fremgår af § 66 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Det fremgår heraf, at den myndighed, som har truffet afgørelsen, skal vurdere, om der er grundlag for at give klageren helt eller delvist medhold. Kan myndigheden ikke give klageren medhold, sendes klagen med begrundelse for afgørelsen og genvurderingen videre til klageinstansen.

Til nr. 3

Det foreslås, at der i senest i folketingsåret 2009-2010 fremsættes lovforslag om revision af magtanvendelsesreglerne for voksne i servicelovens afsnit VII.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 2007.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 124. Formålet med bestemmelserne i dette afsnit er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Stk. 2. Bestemmelserne i dette afsnit gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 125-129. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

Stk. 3. Forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal kommunen foretage, hvad der er muligt for at opnå personens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning.

Stk. 4. Anvendelse af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes.

Stk. 5. Magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe.

Lovforslaget

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 929 af 5. september 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 124 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Indgreb efter § 126, stk. 1 kan udføres af ansatte i tilbud, der drives af regionen eller af de private leverandører, der efter kommunal visitation yder service over for den pågældende, jf. stk. 2. Det påhviler kommunalbestyrelsen at vejlede private leverandører af service om betingelserne for at foretage indgreb i medfør af § 126 stk. 1, herunder om kravet om indberetning, jf. § 136. I tilbud etableret af regionen påhviler vejledningsforpligtigelsen efter 2. pkt. regionsrådet.«

§ 133. Kommunalbestyrelsens beslutninger efter §§ 125, 127 og 128, der ikke træffes mod den pågældendes vilje, samt beslutninger efter § 126 kan indbringes for det sociale nævn efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Stk. 2. En ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over kommunalbestyrelsens beslutning, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

2. I § 133 indsættes efter stk. 1:

»*Stk. 2.* Klager over indgreb efter § 126, stk. 1, som udføres af private leverandører kan indbringes for det sociale nævn, jf. stk. 1. Klagen indsendes til kommunalbestyrelsen, som vurderer klagen efter § 66 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Klager over indgreb efter § 126, stk. 1, som udføres af ansatte i regionale tilbud eller af private leverandører i tilbud etableret af regionsrådet, kan indbringes for det sociale nævn, jf. stk. 1. Klagen indsendes til regionsrådet, som vurderer klagen efter § 66 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.«
Stk. 2 bliver herefter stk. 4.

3. Efter § 195 indsættes:

»**§ 195 a.** Socialministeren fremsætter senest i folketingsåret 2009-2010 forslag til revision af afsnit VII i lov om social service.«

Til lovforslag nr. L 106. Skriftlig fremsættelse (13. december 2006)

Socialministeren (Eva Kjer Hansen) :

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social service (Revision af reglerne om magtanvendelse)

(Lovforslag nr. L 106).

Reglerne i lov om social service om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten blev senest revideret med lov nr. 343 af 24. maj 2003, som trådte i kraft 1. juli 2003. Lov nr. 343 indeholder en bestemmelse om, at der senest i folketingsåret 2006-07 skal fremsættes forslag til revision af regelsættet.

Dette lovforslag indeholder en præcisering af hjemlen til, at nødvendig, akut anvendelse af

magt og tvang fx i form af fastholdelse, vil kunne foretages af private serviceleverandører, herunder af kommende leverandører af service i forbindelse med friplejeboliger, samt i kommende regionale tilbud. Der foreslås en ny revisionsbestemmelse til folketingsåret 2009-2010.

En evaluering af loven har ikke givet anledning til indholdsmæssige ændringer i loven. Imidlertid har der været rejst tvivl om hjemmelsgrundlaget for, at private og kommende regionale serviceleverandører ville kunne benytte reglerne om nødvendig tvang, hvorfor denne hjemmel med forslaget præciseres.

Med disse bemærkninger skal jeg indstille lovforslaget til Folketingets velvillige behandling.